תורה אור

מכדי שערי ניקנור היכא קיימין, בשערי לויה *והתניא טמא מת מותר ליכנס במחנה לויה ולא טמא מת בלבד אלא אפי' מת עצמו שנאמר °ויקח משה את עצמות יוסף עמו מאי "עמו" עמו במחיצתו עמו במחנה לויה אלא (אמר אביי) טבול יום של זב כזב דמי ואפ"ה כיון דמחוסר כפרה לא עייל, ואי במחנה לויה קאי אמאי קא קרי ליה "אהל מועד"? למימרא מה התם מחוסר כפרה לא עייל אף למחנה לויה נמי מחוסר כפרה לא עייל והתם מנלן *דתניא °טמא יהיה לרבות טבול יום °עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפרה: **מתני'** תגלחת הטהרה כיצד: היה מביא ג' בהמות חטאת עולה ושלמים ושוחט את השלמים ומגלח עליהם דברי רבי יהודה, רבי אלעזר אומר לא היה מגלח אלא על החטאת שהחטאת קודמת בכל מקום *ואם גלח על (א) אחת משלשתן יצא. *רשב"ג אומר הביא ג' בהמות ולא פירש, הראויה לחטאת תקרב חטאת, לעולה תקרב עולה, לשלמים תקרב שלמים: **גמ'** ת"ר °וגלח הנזיר פתח אהל מועד וגו' בשלמים הכתוב מדבר שנאמר °ושחטו פתח אהל מועד אתה אומר בשלמים הכתוב מדבר או אינו אלא פתח אהל מועד ממש? אמרת אם כן דרך בזיון הוא [א] (רבי יאשיה אומר אינו צריך הרי אמרה תורה °לא תעלה במעלות על מזבחי ק"ו לדרך בזיון) [נ"א במדרש בפרשה נשא (ד' רמ"ב) וגלח הנזיר רבי יאשיה אומר בשלמים הכתוב מדבר או אינו וכו' אם כך אמרה תורה לא תעלה וכו' ק"ו לדבר שלא יגלח פתח אהל מועד אלא בשלמים הכתוב מדבר] ר' יצחק אומר אינו צריך הרי הוא אומר °ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש וגו' מי שאינו מחוסר אלא לקיחה ונתינה יצא זה שהוא מחוסר לקיחה הבאה ונתינה [ב] (איכא דאמרי רבי יצחק אומר בשלמים הכתוב מדבר, אתה אומר בשלמים הכתוב מדבר או אינו אלא פתח אהל מועד ממש? תלמוד לומר ולקח את שער ראש נזרו, מקום שהיה מבשל, שם היה מגלח) אבא חנן אומר משום רבי אליעזר וגלח הנזיר פתח אהל מועד כל זמן שאין פתח אהל מועד פתוח אינו מגלח ב"ש שזורי אומר וגלח הנזיר פתח אהל מועד ולא נזירה

שמא

א) בדפוס ישן משנת ת"ע ליתא עד ר' יצחק

שמות יג | במדבר יט | ויקרא ג | שמות כ | במדבר ו

מכדי שערי ניקנור · שם עולין כל מחוסרי כפרה כדגרסינן במסכת סוטה בפרק קמא (דף ז') מעלין אותה לשערי מזרח לשער ניקנור ששם משקין את הסוטות ומטהרין את היולדות ומטהרין את המצורעים וה"ה לשאר מחוסרי כפרה כגון זבין וזבות כדמפרש התם בגמ': [היכא] **הוו קיימי בשערי לויה** · ואילו במחנה לויה אפי' מת עצמו היה יכול ליכנס והאי נזיר טמא מת הוה ואמאי אינו יכול ליכנס עד דעביד הערב שמש אלא מדרבנן לאו דווקא התם נמי לאו דווקא לגבי זב ואפילו לא העריב שמשו כיון דטבל יכול ליכנס לשם: **ה"ג לעולם טבול יום של זב כזב דמי ואפ"ה כיון דמחוסר כפרה לא עייל ואי במחנה לויה קאי אמאי קרי ליה כו'** · כלומר דחבריה דרבי נתן ברבי אושעיא קא מהדרי ליה לאביי לעולם טבול יום של זב כזב דמי ולא הוו דוקיא דשמעתא דבטביל' והערב שמש קאי אלא בכפרה תליא מילתא והאי דקא מותבית לך מנזיר טמא מה שנטמא דאינו יכול ליכנס שם והרי מת עצמו יכול ליכנס א) הא לא קשיא אע"ג דשאר טמאי מתים יכולים ליכנס במחנה לויה האי נזיר טמא מת אינו יכול ליכנס משום מחוסר כפרה והא נמי דאמרת (ב) [דכתיב] אל פתח אהל מועד דאתה סבור דבעזרה משתעי קרא דהיינו מחנה לויה משום הכי קא פרכת מכדי שער ניקנור כו' הא לא הוי דאי במחנה לויה קא משתעי קרא ב) אמאי קרי ליה אהל מועד הא תניא (יומא דף סא·) אהל מועד זה היכל אלא להכי כתב אהל מועד למימרא מה התם בהיכל מחוסר כפרה לא עייל והכי משמע אימתי ובא לפני ה' דהיינו במחנה לויה בזמן שהוא ראוי לבא אל ג) אהל מועד דהביא כפרתו הא אם לא הביא כפרתו לא וא"ת והא מצורעין נכנסין בשערי ניקנור ששם מזין על הבהמות הא לא קשיא דביאה במקצת לאו שמה ביאה: **מנלן** · דמחוסר כפרה לא עייל: **דתני' טמא יהיה לרבות טבול יום** · שאינו צריך להביא כפרה ד): **לרבות מחוסר כפרה** · ה) ואע"ג דהעריב שמשו אינו יכול ליכנס עד שיביא כפרתו: **מתני' שהחטאת קודמ' בכל מקום** · כדכתיב (ויקרא ה) והקריב את אשר לחטאת ראשונה וקיימא לן (זבחים דף צ:) דאפילו חטאת העוף קודמת אף לעולת בהמה הואיל ובשאר מקומות מצינו שהיא קודמת אף כאן בנזיר תהא קודמת כדי שיהא נזיר מגלח עליה: **ולא פירש** · איזה מהן לחטאת: **הראויה לחטאת** · כגון כבשה נקבה בת שנתה: **הראויה לעולה** · כבש זכר בן שנתו: **והראויה לשלמים** · איל בן שתי שנים: **גמ' ה"ר וגלח הנזיר פתח אהל מועד בשלמים הכתוב מדבר** · על השלמים הוא אומר שיהא מגלח שהרי נאמר כאן פתח אהל מועד ולא מצינו שאר קדשים טעונין פתח אהל מועד אלא ו) לשלמים בלבד בשביל שהן דורון וכדרב יהודה אמר שמואל ושחטו פתח אהל מועד בזמן שהוא פתוח ולא בזמן שהוא נעול מכאן לשלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל שפסולין (ערובין דף ב:): **או אינו אלא פתח אהל מועד** (ג) · בפתח ההיכל יהא מגלח ולא במקום אחר: **אמרת אם כן** · שלא יהא מגלח אלא בפתח ההיכל זהו דרך בזיון ואי אתה רשאי: **רבי יאשיה אומר אינו צריך** · לומר מכאן שאסור דרך בזיון דמוכחא אחריתי נפקא כדכתיב לא תעלה במעלות על מזבחי אלא דרך כבש שלא נגלות בשר ערוה עליו ק"ו שלא יהא נוהג בו דרך בזיון: **ר' יצחק אומר אינו צריך** · לומר דמשום שהוא בזיון לא יגלח ז) אפתח היכל שאפי' לא יהא בו בזיון אינו יכול לגלח אלא מבחוץ דכתיב ולקח את שער ראש נזרו וגו': **יצא זה** · שאם יהא מגלח על פתח היכל שמחוסר לקיחה והבאה לעזרה ונתינה תחת הדוד של שלמים והאי דכתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד בשלמים הכתוב מדבר: **אבא חנן אומר** · לכך נאמר בו פתח שאינו יכול לגלח כל זמן שאין פתח אהל מועד פתוח: **נזיר ולא נזירה** · שהאשה ח) לא מגלחת בעזרה אלא במדינה

כדי

שער ניקנור · שהיא עזרת נשים ועד שם מחנה לויה כדאמר בפסחים בפרק כילד צולין (דף פה:) שער ניקנור לא נתקדש [בקדושת] מחנה שכינה ויש לו דין מחנה לויה ועל כרחך הא [דכתיב ובא] לפני ה' שער ניקנור הוא [דאין לומר] לפני ה' בעזרה ממש שהרי מחוסר כפרה הוא [ואמרינן] בסמוך עוד טומאתו בו לרבות מחוסרי כפורים שחייב כרת אם נכנס למחנה שכינה:

מכדי שער ניקנור כו' · וכי היכי דהתם לא תוכל לדקדק מכלל דעד יום [השמיני] אסור ליכנס דהא ליתא כדמפרש ואזיל אלא הא ודאי כי נקיט קרא וביום השמיני יביא להודיע לנו זמן הבאת קרבנות ולא בא לאוסרו ליכנס שם קודם לכן וגבי זב נמי הכי מנא ליה לתנא לאסור ליכנס וה"ה [דאיכא] למימר פתח אהל מועד א] וי"ל פתח ההיכל כדאשכחן גבי שלמים ושחטו פתח אהל מועד ודרשינן בזבחים (דף נה:) [שיהיו] דלתות ההיכל פתוחין ולעולם אימא לך דודאי טבול יום דמת אסור ליכנס שם דהוא מחנה שכינה וי"ל דלהא לא איצטריך ב] (לטמא) דהא כתיב טמא יהיה לרבות טבול יום דנפקא לן בסמוך דכל טבול יום אסור ליכנס במחנה שכינה אלא ודאי בא הכתוב לומר זמן הבאת קרבנות בשמיני ולא קודם לה ולא לאוסרו ליכנס ה"נ נימא הכי: ה"ג **אלא** אמר אביי טבול יום דזב לאו כזב דמי ואפ"ה כיון דמחוסר כפרה, לא עייל · (ג] אבל האי דס"ל (גאמר) לא כזב דמי לענין דשוחטין וזורקין עליו ומ"מ אסור ליכנס הואיל ומחוסר כפורים לא עייל ד] במחנה לויה: **ואי** [במחנה לויה קאי] כלומר דהא מותר ליכנס במחנה לויה אמאי ליקרי ליה "אהל מועד" שהרי במחנה לויה הכתוב מדבר ע"כ במחנה שכינה הוא זה שאסור ליכנס כ"ז שהוא מחוסר כפורים ואמאי קרי ליה "פתח אהל מועד" [דמשמע תוך העזרה לפני ההיכל כמו ושחטו פתח אהל מועד הכתוב בשלמים שנשחטו תוך העזרה] למימרא מה אהל מועד מחוסר כפורים לא עייל, ואהל מועד מנלן דכתיב "טמא יהיה" לרבות. טבול יום שאסור ליכנס במחנה שכינה] הרי תורץ אביי ומשני דברי חביריו דרב נתן ממה שהיו [אומרים מסברת לבם] אלמא קסבר טבול יום דזב כזב ומה שלא פירשה היאך היה מוכיח דטבול יום כזב (אסור) דזב אסור ליכנס אל פתח אהל מועד ונזיר יכול ליכנס במחנה שכינה שהרי לאו מחוסר כפורים הוא דלא מקרי מחוסר כפורים אלא למי שטומאה יוצאה מגופו:

תגלחת טהרה כילד מביא חטאת עולה ושלמים ושוחט את השלמים ומגלח עליהם · ונראה דטעמא משום דדרשינן בגמ' וגלח פתח אהל מועד [במה שנאמר בו] אהל מועד דהיינו שלמים אחרי שאמר הכתוב שעל השלמים יגלח דין הוא שיקדימו וקשה א"כ למה הקדים חטאת ועולה לשלמים* ·

רבי אליעזר אומר לא היה מגלח אלא על החטאת שהחטאת קודמת בכל מקום לעולה ושלמים · [כדאמרי'] בפרק כל התדיר (זבחים צ'):

הראויה לחטאת · כשבה · לעולה כבש · לשלמים איל:

בשלמים

פי' הרא"ש

מועד הכי נמי: איטמי הוא מביא. רשבכל או העריב שמשו [לכבי'] שער נקנור וכו' והתם ודאי א"א כלל לדקדק דעד יום הח' אסור ליכנס אלא הא דכתיב וביום הח' יביא לא לאימרו ליכנס קודם אלא להודיע זמן הבאת קרבנות' ואפי' גבי זב מנ"ל לתנא דאסור לכנוס: אלא אמר אביי טבול [יום] דזב לאו כזב דמי וטבול יום דזב בעל ב' ראיות כיון דלאו מחוסר כפרה הוא לאחר שטבל מותר לכנוס למחנה לויה ובריותא לאו מייתורא דקרא דייק דאורחיה דקרא למכתב הכי ובא לפני ה' ואפ"ה דטבול יום דזב בעל ב' ראיות מותר לכנוס (הא) טבול יום דבעל ג' ראיות אסור ליכנס: הא במחנה לויה קאי ואמאי קרי ליה "פתח אהל מועד" כלו' האי דפשיטא ליה לתנא דאסור ליכנס לשער ניקנור עד שיטביל ויעריב שמשו מקרא קא דייק. דמחוסר כפרה למחנה לויה קאי בשער ניקנור דמחוסר כפורים אסור לכנוס למחנה שכינה: ואמאי קרי ליה "אהל מועד" למימרא מה אהל מועד מחוסר כפרה לא עייל אע"ג דהעריב שמשו אף התם נמי פי' בשער ניקנור פי' האי מחוסר כפורים כיון דלא העריב שמשו דאיכא תרתי מחוסר כפרה ומטבול יום לא עייל דתניא "טמא יהיה" בפ' זאת חוקת בפ' פרה כתיב לרבות טבול יום שאסור לכנס למחנה שכינה "עוד טומאתו בו" לרבות מחוסר כפרה כגון זב ומצורע ויולדת שטומא' יוצאה מגופו: ושוחט השלמים ומגלח עליהם כדמפ' בגמ' משום דכתיב ושחטו פתח אהל מועד וכיון דמגלח על השלמים דין הוא שיקדמו ואע"ג דסדורא דקרא חטאת עולה ושלמים: שחטאת קודמת בכל מקום לעולה ושלמים כדתנן בזבחים פרק כל התדיר ודין הוא שיגלח על הראשון: ולא פירש אע"ג דכל הקרבנות צריך שיקרא להם הבעלים שם הכא לא צריך אלא אחר שאמר אלו לנזירותי הוי כאילו קרא שם לכל א' וא' דכבשה אינה ראויה אלא לחטאת וכבש לעולה ואיל לשלמים: ומשלח תחת הדוד של זבח השלמים: היה מגלח במדינה אע"ג דכתיב וגלח פתח אהל מועד לאו דוקא כדמפר' בגמ' לא היה משלח תחת הדוד כדדריש בגמ' משום דכתיב ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש מי שאינו מחוסר אלא לקיחה ונתינה יצא זה שמחוסר לקיחה והבאה מחוץ לירושלים ונתינה תחת הדוד אבל בתגלחת הטומאה לא היה משלח תחת הדוד של אשם [וחטאת] העוף דלא כתיב נתינת שער תחת הדוד אלא [בנזיר טהור]: הכל משלחים טהור במקדש ובמדינה וטמא במקדש חוץ מן הטמא שבמדינה כדמפרש בגמ' מפני ששערו נקבר כדאי' בשלהי תמורה: בשלמים הכתוב מדבר כלומר וגילח הנזיר על זבח שנאמר בו פתח אהל מועד ואליבא דר' יהודה דמתני': ר' יאשיה אומר אינו צריך כלומר אינו צריך לאוסרו מסברא אלא קרא אמר ק"ו בזיון שהרי אומר לא תעלה במעלות אפי' בשעת עבודה הזהירה תורה שלא תגלה ערותו לעצים ולאבנים כ"ש שלא יגלה פתח אהל מועד ובספרי אין כתוב בו ר' יאשיה או' אלא כולה מדברי ת"ק הכי איתא התם או אינו אלא פני אהל מועד אמרת דרך בזיון הוא או אינו אלא פתח אהל מועד ממש כלומר שאין להוציא הפסוק ממשמעותו בשביל סברא ת"ל ולא תעלה במעלות: ולא מי שמחוסר לקיחה הבאה ונתינה וזה מחוסר הבאה מפני אהל מועד עד מקום שהוא מבשל השלמים בלשכת הנזירים תמיה לי ומנלן שאינו מבשלו פני אהל מועד וכי תימא משום בזיון א"כ אפי' תגלחת נמי: וגלח הנזיר פתח אהל מועד בזמן שהוא פתוח דע"כ פני אהל מועד לאו דווקא שהוא מנהג בזיון · ונ"ל דס"ל דמגלח על החטאת הלכך לא אצטריך פני אהל מועד אלא לבזמן שהוא פתוח: וגלח הנזיר ולא נזירה סבירא ליה דלפני אהל מועד היה מגלח דאי לא דווקא פני אהל מועד (יתלה) [יכולה] לגלח במקום צנוע ופליג אמתני'

עין משפט נר מצוה

צד א ב מיי' פ"ג מהל' בית הבחירה הלכה טו ופ"ג מהל' ביאת מקדש הל' ד סמג לאוין ד:

צה ג ד מיי' פ"ג מהל' ביאת מקדש הל' ז ופ"ז מהל' בית הבחירה הל' יח:

צו ה מיי' פ"ח מהל' נזירות הל' א סמג עשין קכו:

צז ו מיי' שם הל' ב ופ"ב כ"מ ומיי' פ"ט מהל' המידין ומוספין הל' ו:

צח ז מיי' פ"ח מהל' נזירות הל' ב סמג עשין קכו:

צט ח מיי' שם הל' א סמג שם:

ק ט י מיי' שם הל' ג:

מסורת הש"ס

פסחים סז: סוטה כ: [תוספתא דכלים פ"א]

מכות ח:

לעיל כח: [ערכין כא: נדרים ד: זבחים נה:] מנחות ה:

נוסחת הריב"ן

א) יכול ליכנס למחנה לויה הא כו' משום דהוי מחוסר כפרה כו' דאמרת לפתח אל פתח כו': ב) אמאי: ג) אל פתח אהל: ד) שאין יכול ליכנס עד שיעריב שמשו הס"ד: ה) דאפ"ג: ו) שלמים: ז) בפתח היכל כו' אלא ראש נזרו ונתן וגו': ח) שהאשה נזירה מגלחת במדינה ולא בעזרה:

הגהות הב"ח

(א) במשנה על אחד משלשתן: (ב) רש"י ד"ה ה"ג לעולם וכו' והא נמי דאמרת דהתם נמי כתיב אל פתח אהל וכו' משתעי קרא אמאי קרי: (ג) ד"ה או אינו וכו' מועד ממש בפתח ההיכל:

הגהות הגר"א

[א] גמ' א"כ דרך בזיון הוא וכו' אמרה תורה כו' ק"ו לדרך בזיון דברי ר' יאשיה ר' יצחק אומר כצ"ל ובסיפרי ליג: [ב] שם (איכא דאמרי כו' עד היה מגלח) תא"מ (דהיינו נמי כלישנא קמא) ובספרי איתא כלישנא בתרא. ומלינו בכ"מ בש"ס תרי לישני שאין נ"מ ביניהם אלא בלשון · אך מרש"י ותוס' נראה דל"ג ל"ב מדלא פירשו כלום על זה):

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוד"ה מכדי וכו' פתח אהל מועד ר"ל כצ"ל עי' א"מ: ב] בא"ד וי"ל דלהא לא אצטריך לטמא. תיבת לטמא נמחק וכ"כ למעט: ג] ד"ה ה"ג וכו' כיון דמחוסר כפרה כו' אבל האי דס"ל נאמר. מן תיבת אבל עד נאמר נמחק וכ"כ אפשי אי נאמר דס"ל · א"מ: ד] בא"ד לא כזב דמי וכו' במחנה לויה. נמחק במחנה לויה: ה] ד"ה ואי וכו' שאסור ליכנס במחנה שכינה. כאן הס"ד ואח"כ מס"ד הרי תורץ. ועי' בא"מ שהאריך בהגה"ה ופי' דברי תוס' אלה בהמוהיב:

במדבר ו' י"ח: וגלח הנזיר פתח אהל מועד את ראש נזרו ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים

נושא (מעשק)
לפי הרא"ש
אפי' מחלק בין
לזו' זב בבן ג'
ראיות - והוא
מחוסר כיפורים
לזב בן ג' ראיות
שאינו מחוסר
כיפורים

נושא
דרשות על
הפסוק:
"וגלח הנזיר פתח
אהל מועד"

תת נושא
הוכחות דאין
מגלחים הנזיר
בפתח האהל
מועד

נושא
מה תנאים אם
כין מגלחים אהל מועד
נזירה באהל מועד
או כין במדינה מכנין
מחוץ ליתגרו בה
בפני כהונה